

Posudek vedoucí na bakalářskou práci Terezy Steinerové

Vývojový vztah jazykových a percepčních schopností v kontextu rozvoje počátečního čtení

Práce kolegyně Steinerové je zajímavým, neobvykle tematicky uchopeným a velmi zdařilým příspěvkem ke studiu předpokladů rozvoje počátečního čtení. S oporou dat získaných v rámci vlastního výzkumného šetření autorky se v předkládané práci daří podnítit odbornou diskusi k otázce relevance a vztahu dvou v praxi pedagogicko- psychologického poradenství koexistujících přístupů ke studiu a diagnostice předpokladů pro rozvoj počátečního čtení: přístupu tzv. percepčního a přístupu psycholinguvistického. Tereza Steinerová tak nabízí cenný a inspirující materiál s potenciálem podnítit další studie k tomuto tématu i diskusi odborníků v praxi.

Z pozice vedoucí práce bych ráda vyzdvihla pečlivost, důslednost a vytrvalost, s jakou se kolegyně chopila zadání vlastního bakalářského projektu. Je to snad jediná bakalářská práce, která pod mým vedením vznikla na FHS UK ve značně krátkém čase (v průběhu jednoho semestru) a i přesto má velmi kvalitní obsahové i formální zpracování. Kolegyně Steinerová v průběhu naší spolupráce mnohokrát prokázala otevřenost učit se novým poznatkům, zacílenost i ochotu soustředěně a průběžně na projektu bakalářské práce pracovat. V rámci našich společných konzultací jsem měla v průběhu uplynulého semestru možnost vidět její pokroky a sledovat jak získávala cenné zkušenosti při realizaci vlastního výzkumného záměru. Ačkoliv pro ni na začátku téma ke zpracování projektu bakalářské práce bylo jen okrajově známé, dokázala se velmi rychle zorientovat v odborné literatuře a s porozuměním pracovat se zdrojovými materiály. I přesto, že sama neměla prakticky žádné předchozí zkušenosti s výzkumem na poli vývojové psychologie a psycholinguistiky, dokázala se obratně základům sběru dat v rámci živé interakce s předškolními dětmi naučit. Její přístup v průběhu zpracování bakalářského projektu proto velmi oceňuji a považuji za důležité na něj v rámci posudku na výslednou bakalářskou práci upozornit.

Text bakalářské práce je strukturován do dvou oddílů, oddílů s přehledem stěžejních teoretických opor (Teoretická část) a oddílů s prezentací výsledků provedeného výzkumu (Empirická část). Teoretickou část hodnotím jako velmi pěkně zpracovanou, vhodně strukturovanou a obsahově hutně vystihující vše potřebné k uchopení stěžejního problému práce – tedy vývojového vztahu percepčních a ortografických (vizuálních) schopností k počátečním projevům čtení a k jazykovým schopnostem. V přehledové části odvedla dle mého názoru kolegyně Steinerová kvalitní práci. Píše čtivě, srozumitelně a s ohledem na čtenáře. Vhodně vybírá odborné zdroje z domácích i zahraniční literatury a náležitě realizuje citační práci.

Empirická část je uspořádána a strukturována dle zvyklostí v kvantifikujícím a popisném psychologickém výzkumu. Kolegyně Steinerová zde jasně a srozumitelně formuluje cíle výzkumu, pečlivě a živě popisuje harmonogram i proces realizace vlastního výzkumného šetření a přehledně představuje výsledky provedení výzkumné sondy. Ráda bych na tomto místě vyzdvihla náročnost procesu sběru dat, který kolegyně v rámci vlastního výzkumu provedla. Datový materiál, který se jí podařilo získat, se opírá o postupy a nástroje individuální psychologické diagnostiky předškolního dítěte. V rámci provedeného výzkumného šetření sama na podkladě mé, především informační a instruktážní opory, zorganizovala možnost sběru dat v prostředí oslovené mateřské školy, oslovila rodiče dětí vhodných pro zařazení do výzkumu, získala potřebné informované souhlasy a následně sama také administrovala všechny testové nástroje téměř celé jedné předškolní třídě. Popis všech postupů i uplatněných procedur ve sběru i zpracování dat je přehledně, strukturovaně a srozumitelně představen v kapitole Metodologie. Výsledky provedeného výzkumu jsou představeny ve dvou na sebe navazujících částech- nejprve v podobě deskripce vývojových profilů všech sledovaných

dovedností (percepční a ortografické, jazykové a čtenářské) a následně pak s důrazem na prozkoumání korelačních souvislostí sledovaných dovedností. Kolegyně Steinerová ve výsledkové části vlastní bakalářské práce prokazuje dovednost přiléhavého popisu dat s oporou deskriptivních statistických analýz, pečlivost v prezentaci datového materiálu i dovednost prezentované výsledky vhodně provázet textovými oporami. Z hlediska cílů a záměru výzkumné sondy je nejdůležitější kapitola 3.3.2., kde jsou představeny výsledky korelačních analýz, a kapitola 4. Diskuse, ve které autorka nabízí vysvětlující komentáře a formuluje závěry vlastního výzkumu. Místy se zde sice dopouští přehnaných tvrzení (např. ve třetím odstavci na str. 47 – o „nepotvrzené hypotéze“) a ne zcela dobře cítí rozdíl mezi kauzalitou a korelací (poslední odstavec str. 47), ale celkově prokazuje velmi dobré porozumění výsledkům výzkumu, dovednost tyto výsledky diskutovat ve vztahu k odborné literatuře a přemýšlet o doporučeních pro navazující výzkum.

Práci kolegyně Steinerové doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

doc. PhDr. Gabriela Málková, Ph.D.

Praha 22. 5. 2024